

1921 оной декабрин 21-нээ газана

БУРЯД УИЭН

Түгэдэ арадай газетэ

1995
МАРТ
30

Хабарай дунда шараган туулай харын 29 ЧЕГВЕРГ

Гарагай 5 № 59 (19153) Газетин сэн Хэлсээтэ сэн.

Буряад Республикын Правительствода

Республикын Правительство ээлжээтэ засэдни налуун үнэгэргэдэ, хэдэн шудал зүбшэгдэбэ. «1995 оной Буряад Республикын социально-экономическа хүгшэ тухайламжа тухай» шудалар республикын Правительствон Түрүүлэгч А. Н. Игильдин элдэб.

Унгарын жэлдэ үйлдэбэ, хэмжээн доошонон, хуулинуудыг тоо олошор, эд бараанай, эдэ хоорондоо үйлдүүдэй үнэ сэн дээ үйлдэгдэн байха юм. Хүн хунд хүшэр байда, тохоболдошье, байгаа бүхы арга боломжнуудыг элсүүлэн, элшэ хүсэ зарылгыг, шулуун үрбэ абагыг үнэгэршэ үйл хэмжээндэ үлөөхэ зорилгыг тагналда. Орооно тал, харгалжа, ошон, хүн гэхэ мэтэ хүдөө ажал, үйлдүүдэй үйлдэбэригтэ ажа байхан хэмжээндэ, өмнөөр тусуулгаданэ. Гадареспубликын арадай ажал, үйлдүүдэй үйлдэбэригтэ, хүн олошор, хуулинуудыг тоо олошор, эд бараанай, эдэ хоорондоо үйлдүүдэй үйлдэбэригтэ ажа байхан хэмжээндэ, өмнөөр тусуулгаданэ. Гадареспубликын арадай ажал, үйлдүүдэй үйлдэбэригтэ, хүн олошор, хуулинуудыг тоо олошор, эд бараанай, эдэ хоорондоо үйлдүүдэй үйлдэбэригтэ ажа байхан хэмжээндэ, өмнөөр тусуулгаданэ.

рөнээ районуудай гэр байрын-коммунальна ажахынууд хэрэгтэй мүнхэний милд 60-аад проценттэй үгтэнэ. Нимэ ушаргаа тус ажахын хүдэлмэрилгэд шэнэ түрээлэй түлөөнэтэй хангалтануудыг хүн зондо дурдалха, түлшэ-тохойолгонын материалуудыг, элшэ хүсэ алмаха талаар хэмжээнуудыг хараалжа, дары бөлүүлжэ эхилжэ ушартай болоно.

Гүрэнэй бюджетдэ үгтэ, хэ мүнхэн зөөрине гамтайгарыг гаргалха, гэр байрын-коммунальна ажахыда түрүүшын ээлжэндэ бөлүүлжэ хэмжээ ноуулануудыг хараалжа, 1995-1996 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэй хүдэлмэрилгүүдэ сэг болзортог, дүүргэхэ талаар хэмжээнуудыг дары абахы Кабанскын, Хурмаанай аймагуудай захиргаануудай тулаанар уялгалдаган байна.

«Буряад Республикада ин-вестиие хүтлөөхэ явдалыг хүтлөөрлэхэ тухай» асуудалаар республикын экономика министрийн орлогшо Э. М. Елаев элдэб. Гэжэ, шэ энэ асуудалыг удаахан засэдни дээрэ дахин хаража үзэхэ гэжэ хэлсэгдэбэ.

Республикын ой модоной ажахын министр А. Г. Голоушнин «1995 ондо «Буряад Республикада харьтага газар дайда дээрэ ойн гүймэрүүдэй тэмсэхэ хэмжээнууд тухай» асуудалаар элдэбэнэ байна. Унгарын жэлдэ ой тайгада 580 түймэр болоно, 4.3 мянган гектартай ой модон дурөө, Барганай, Хурмаанай аймагуудай ой модон хондолодо эхээр ороо юм. Зарим эмхи зургаанууд түймэр, нөө нэгэргэхэ талаар абahan уялганууд бөлүүлнэгү үгтэ тэмдэглэгдэбэ.

Тин «Бурятвотдор» предприятие, «Бурятэнерго», «Электросвязь» нэгэлэлүүдэй, ВСНД-тэй Улаан-Удын отделениин хүтлөөрлөгшэд, хотонуудай, аймагуудай захиргаануудай тулаанар хараалгадан хэмжээ ноуулануудыг сэг болзортог бэ, дүүргэхэ уялгалдаба.

«Гэр байрын-коммунальна ажахыг тогтооноруулан эрхилжэ, талаар Кабанскын ба Хурмаанай районуудай захиргаануудай хүдэлмэрилгүүдэй асуудалаар тус аймагуудай захиргаануудай тулаанар В. Г. Котов болон В. Д. Цыренов гэшэд элдэб, хүтлөөр жэлүүдэ аймагуудай гэр байрын-коммунальна ажахынуудай эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай олон объектууд дамжуулагдаа. Тин мүнөө үедэ ганса Кабанскын райондо 104 котельна, 422 подстанцинууд болон бусад объектууд тоологдоно. Мүн, тэ танганай дуталдан дээ.

Захааннай аймагай Хуртагын таргамнай ажамхе даатша Даниил Арсланович Дамбаев хоорно:

— Манай ажахы энхан, даа Хуртагын бү хаалин фермэ гэжэ нэрлэгдэгдэ байхан юм. Тинхэдэ бидэ аяар 130-140 үнэгэдтэй байгша-бөлөбди. Харин мүнөө манда оройдоол 60 гаран толгой мал үлөөдгэнхэй, бү хаалинайшье эхэл доошложо эхилэнхэй. Ишээлэн хэлээт, манай коллектив 1991 ондо бүхыдөө 2024 центнер жуу хаанан хаа, энэ үнэгэрэн жэлэй дүнгөр миль 300-аад центнер продукци үйлдэбэрилжэ абаа. Үнэгэр бүришөө 1740 килограмм хү абадаг хаа, мүнөө 700 килограммда хүргэбэ.

Энэ үрэ дүн юу гэртэл, нөө гэжэ, гансал үнэгэд үсөөрөөнөө болоо бичэ, харин гэжээтэй дуталдан хаа, муу шанартай гэжээтэй бэлдэхээнхээ дүлдэдаа гэ.

Малай үбэлжэлгэ—шанга шалгалта

ХҮНДЭХЭН БАЙДАЛДА ОРОБОШЬЕ...

Тингээд мүнөө техникын, зайн галай, тоно түлшын хомор, үнэгэй болон сэгтэ үдэр бүри 1-2 билон хүн шэрээд, Захаанни ошон байха аргамнай багал үгы. Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ ехэл хүндэхээр үнэгэрэ байна. Бидэ үнэгэдтэ гансал силос адуулжээ бэ, шэ ондоо хоол үгнэгүбди. Бэлдэхээн үнэгэрэ гансал тугал, буруунуудтаа, түрэхэ үнэгэдтэ үгэлдэбди. Тарха талханай үйлдүүдэй дуунажа захалхадан, гансал тугалнуудтаа толгой буриданэ 600 граммээр хүрэхэнь оролонобди. Мүнэ зөөрине үгы дээрээ, техникдээ түлшгүй дээрээ, холоомо.

Эо хүсэд хүрэхээр нөөсэлжэ шалагүбди. Нимэ хүндэ байдалда мүнөө жэлэйнай үбэлжэлгэ үнэгэрэ байна. Тинбэ лабаше энэ үнэгэрэн хугасаа соо гарза хорлолто мүнөө дээрэ үгүбди. Манай өблөзэй хүтлөөрлөгшэд, бидэ өөндөшье мийн нууангүбди. Энэ — тэндээ арга шалаалаараа үбэ, тэгээт гэхэ мөтө урьбаар абажа асарнабди. Байгша онойгоо малай үбэлжэлгэ арга хүргэнь олоно, үхэр малаа гарза хо, ролтодо оруулангүгээр хүжэ ногоон дээрэ гаргажа гэжэ бүхы хүсээтэ элсүүлэн хүдэлжэ байналди даа.

ХУРЬГАЛХА ХОНИД БИИ

Мухар-Шөбөрэй аймагай ажахынуудта хонидой тул абада үшөө үрэлжэлгээр, Хонхолын «Искра» колхозой хонидой байгша ондо 3 мянган хурьга абаха түсэбтэй юм.

Бүгдэй мэдээгээр тэдэнэр 2910 хурьга абаад байна. Ахалагша хонидой Василий Шальков, Николай Архипов гэшэд тул абаха түсэбөө үни хада дүүргэнхэй. Ишээлэн хэлээт, Василий Шальков 510 хурьга, Николай Архипов 480 хурьга абаад, тэдэнэ бүрин бүтэ, нөөр тулжүүлнэ. Тэдэнэй отарануудта хурьгалха хонид үшөөл бин. Тинмээхэ эдэ хонид абахан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ аргатай гээд тэмдэглэгдэбэ.

Д. Д. АМОГЛОНОВ.

ОРОЛДОСЫН ХҮСӨӨР

Загарайн аймагай «Гигант» колхозой аренда подряда гуримаар акалла эмхидхэн Петр Яковлевич, Екатерина Григорьевна Афанасевтанай гэр бүлин бригада энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ ялала эмхи гуримтайгар үнэгэрэжэ байна. Аренда подряда гуримаар худалдг бригадын гэшүүд нэгдөөн жэлэй зуннаа хойшо гэжээтэй бэлдэхэ талаар нилээд оролдог гаргаа нан. Налад толгой үхэртэ үбэлжэ-хабарай харануудта хүсэд хүрэхэ үбэ, силос, холоомо нөөсэлжэ абahan байна. Байра байдалаа найнар түхээрэнхэй.

Эдэнэр мүнөө хорбод үнэгэдые наажа, ажахыгаа тононой заводто үбэе тушаадаг байха юм. Унгарын нара соо бригадын гэшүүд үнэгэрэ бүришөө дунда зэргээр 119 килограмм жуу хаагаа, Март харала багал тинмэрхүү үнэгэрэн тулгуурлаа харалгаданэ.

Ажахын бү хаалин хоёрдох фермын коллектив ферраль харын туриалда үнэгэрэ 120 килограмм жуу наажа абahan байна. Энэ дүй дүршлөөр байн хаалинаш ялала олон, Тэдэнэй дундааа Нина Кырлялова, Инатьева, Виталий Федорович Бураков, Сергей Николаевич Шигин болон бусдые нэрлэжэ болно.

Энэ өбтэй зөтэй, акалла бэрхэ коллективны Николай Федорович Бураков даалга юм. Эдэнэр бүхыдөө 180 толгой үнэгэды харуулаха, тус фермын малад энэ харуулсантай халала ялала гэмгүй үнэгэрэжэ байна.

Л. ВИЛЬМОВА,
«Вперёд» газетин редакциин бэлгүүдэй тагнагы даатша.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИН ЕРЭЭДҮЙ ЯМАР БАЙХАБ?

Россия Федерациин Дээдэ Һургуулин болон эрдэ, эд ажил зургаануудай хэдэн талаар гүрэнэй хооронд (госкомвузай) нүүдэ коллегий тургуулинхээ үйлдэбэригтэ Улаан-Удэдэ ороо. Энэ коллегийн дундэ пресс-конференци болно.

Республикын Президентэ болон Правительствон элдэб ажалыг хүтлөөрлөгшэ Д. Г. Санжнев хооронд эхилдэ республикын эрдэм туралсалтай үйлдэбэригтэ ороо.

Эрдэмэй 43 доктор, профессор БГПИ-д хүдэлнэ. Энэжээ гадна нилээн хүжэжэ, материална үндэстэй буригтай элдэб тургуулин академическ эрдэм туралсалтай гүламта болохо аргатай, — гэжэ С. Д. Намсараев журналистуудта мэдүүлэбэ.

— Харин НГУ-гай Бурадайд яаха болоно? — гэжэн асуудал тагналда.

— Энэ дээдэ Һургуули шөнөөр байгуулагдахан хоёр университет бэе бөөшээ дүлдэбэригтэ хүдэлжэ, Саашадаа НГУ-гай Бурадайд филиал Бурадайд Эрэлмэй түтэй нэгдэхэ юм. — гэжэ С. Д. Намсараев харюусабэ.

Мүнөөнэй экономика хүшэр эрхэ байдал Россин дээдэ тургуулинууды алышье таланаа үшэнгэйгээр дайраа. Дээдэ тургуулинууд налог татахада, элдэб хүнзэлтэнүүд хуули ёшоор хараалгадан аад, хүлээл тогтоолнуудай үндэсээр тэдэнэ үгы хөгжлэхэ байна. Галша Ураалай зүүн талада — Россин харьтага газарай гурбанай хоёр хуби болохо дайдалда оршодог дээдэ тургуулинуудта хүлээл үедэ гүрэн түрэн зүгнөө анхарал багаар хандуулагдаа, галша мүнэ номолотын талаар.

Тобшо мэдээсэлнүүд

Буряад Республикын Президент Л. В. Потановай даад-габарлар Барганай Адагай заганагай комбинатта республикын Хүдөө ажахын болон «Эхэ хоолой министрийн орлогшо А. А. Лазарев түрүүтэй бүлэг мэргэжлэт акаллажа эхилэб. Барын эсэ болотор Буряад Республикын Правительствода тус предприятиеин саашанай хүсн заяан тухай өөндөшье дурдалханууды оруулаха. Загаланай комбинатта ондоо тээшэ туналамжагүгээр бөлөлхөн бэрхэтэй болон хой.

Дээрэ ортогтоо юушье хонгуй, наана чархан байха гэжэ хойшологтоо гэжэ мэдэнбди. Нимэ юмээнэй болохогүйн тула бүри эртүүр хэмжээнууды абаха хэрэгтэй ошув. Республикын зарим нотагуудта тошон халижа, наад тойдю шурууладг. Нигээжэ Буряад Республикын Правительство мультимедийн хүдэлхэн урда тээ шухала хэмжээнууды хараалхан захиарта гаргаба.

Унанай гарана боломоор газарнуудта оршовон нууриин тосхонуудыг түлшын нөөсөөр, гидрохимическ үндэсэлгүүдээр хангаха, андэрин 10 болотор бусдыг хэмжээнууды абаха. «Бурятвотдор» гэжэ гүрэнэй предприятиеин апрелин 1 болотор гэрэлгэйн хүдэлмэрилгүүдэй үнэгэрэхэ хэлсэ баталха ёготой. Нимэрхүү хүдэлмэрилгүүд Улаа голдо, мун Хөлго, Суха, Худан, Хоолой голнуудта үнэгэрэгдэхэ байна.

Унгарын хоёр жэлэй туршдаа болон үрүнүүдэй доошологтоо шэнжэлжэ үшөөд, хүн зонин, тэдэнэй эд зөөрине үхэр малые бөөлжэ тусэ баталха гэжэ министрствүүдэй, албан зургаануудай хүтлөөрлөгшэдэ, городой болон аймагуудай захиргаануудай тулаанарта даалгагдаа.

Хабар эхээр тошон халижа, зарим нотагуудта гайтай байдалаа тохоболдохгүйн тула нимэ хэмжээнууд эртэнхээ абаха ошув. Хэрбээ хүлээгдэгүй байдалтай ушарба, нимэ телефоннуудаар хонхолодоо болохо; 2-40.93, 3.01-88.

Россин Федерациин соёлой

ХУРЬГАД ГАРЗАЛНА

Мүнөө үедэ Хорин аймагта хонид хурьгалха дүүргэ тээшэ боллоо. Бүгдэй дүнгөр эндэ бүхыдөө 7942 хурьгад абада байна. Хамтын ажахын хонид хоёр даевсийн гэжэ предприятиеин хурьгад олоор абаа. Дээдэ-Тайсын хамтын ажахыда, хамтын хурьгалгын Амаа-тэллэхэ болонхой. Гай предприятиеда гурба мян. Зүгөөр аймагай ажахы.

ТҮБЭДЭЙ ХАНИ НҮХЭДЭЙ СУГЛААН

Сагаалганай оршожо байхан үдэрнүүдтэ Далай-Тинлэй Россиндахи шажанай түлөөлгшэ Дампа Тинлэй Улаан-Удэдэмнай морилхоодо, улаксорондын олонитэй Түбэдэй асуудалаар улам эхээр хонирхолдог болонхой гэжэ тэмдэглэжэ энэ. Энэ хонирхолыг хангахын тула дэлхэйн олон оронуудта Түбэдэй хани нүхэдэй бүлгэмүүд байгуулагдажа, Түбэдэй гүүжэ, соёл тухай хүн зоний мэдэсы дээшэлүүлжэ талаар эхэ хүдэлмэрил бөлүүлнэ. Нимэ бүлгэмүүд 1992 ондо Хальмагта, 1993 ондо Санкт-Петербургта, Тувада эмхидхэгдэ энэ.

Бурядайд, Түбэдэй арадууд хэр угнаа шажан муртэлэй, соёлой талаар нягта гэгшын холбоотой байгаа. Эдэ харилсаа холбоонуудыг нэрлэжэ, тааралдуулаха зорилгогойгоор Буряад орондохой Түбэдэй хани нүхэдэй бүлгэм байгуулагдахан.

Бүлгэмэй эмхидхэн байгуулгын суглаан мартын 30-да 15 час 30 минуттаа Үндэстэнэй библиотектын конференци-зал соо болохонь.

Түбэдэй гүүжэ, соёлоор, мүнөөнэй байдалаар хонирхолдог бүхы хүнүүды энэ суглаанда уринабди. Агваан Доржиевай жасын захиргаан.

УНШАГТЫ ТАНИЛСАГТЫ

2-дохин нуурта. Мүнөөдөр банаамнай зообоно. Л. Сидренко: «Хэн хайшан гэжэ ударидаха гэшэбэ?»: Хараа муугайнуудай бүхэрсини бүлгэмэй 70 жэлэй ойдо. Г. Щербакова: «Адибди гэжэ болотойгоор ханда» Атуу Иналтын 50 жэлэй ойдо. «Алар сууга полководецой хүндэлэлдэ» — манай тайлбар: «Гайх үсэбарилгыг дэмжэхэ», «Шэнэ хүн гэдэлтэнүүдэ» — Буряад Республикын Президентин ба Правительствонын холбөлгөй албанай мэдээсэлнүүд; Хэр байнаш, студент? Д. Ринчинова: «Арга хургаа олоно».

3-дахин нуурта. «Буян» — шажан муртэлэй тусхай хуу, даван.

4-дахин нуурта. П. Лопов: «СССР-эй арадай артистын дурасхалда»; Монгол литэ; Тунатай зүбшлэлүүд; Спортын тобшо хонин.

БУЯНАЙ

Ум Маани Бадмээ Хум

«Буряад үнэн» сониний болон Россин Буддын шажантай түбэй захиргаанай үмэнэһөө тус хуудаһан һарадаа нэгэ удаа хэблэлдэ гарадаг. Март, 1995

ЭХИНДЭ ХЭЛЭХЭ ҮГЭ

СОЦИАЛИЗМ байгуульһе зоринһон далан жэлдэ үлэм жалалта шажанай соёл үн. дээнлөө усадхагдаа, үлэм жалалта эрдэм ухаанай үгс болгоходо хүргэжэ, зонин уйтан сэдхэлгээтэй болго, оюун ухаанай жэврэнэ дүнхын гол түлээ хэврэмг шэнжэ шанартай. орлуур зүйлээр холийноһой эсэстэ соёл иргэншэл эхэхан хв. биталдаа.

«ҮДЭР БҮРИН ДАЯАН БИСАЛГАЛАЙ УНШАЛГАНУУД» ТУХАЙ ТИНЛЭЙ БАГШЫН ТАЙЛБАРИ

Даяан ламын шажанай түлөөлэгшэ Дампа Тинлэй согсолһон «Үдэр бүр» дээр 1994 оной июлийн 29-ной хуудандаа тоолоо хэмд. Уншалгалай тайлбарһан хэмжээгүүдтэй августын 31-ной, сентябрийн 23-ной, ноябрийн 30-ной, дөбөдүн 30-ной, февралын 28-ной «Буян» хуудаһануудта гараһан байна.

3-ахи хэнээлэй үргэжээлэй ХИМЭЭЛЭШЭГҮЙ ҮРВЭНИН ҮҮСХЭН ҮЙЛДЭЛЭГ

Цага амгалан жаргалтай маргалданы шалта, тийгүлдэр болотугай. Цага амгалан зоболон боомло болотугай. Цага амгалан зоболонгүй гэдгээр үлэ хагасаха болотугай.

Цага амгалан ойро холо, цага уурхаа хоёрһоо цага, тэгшэ сэдхэлээр боомло болотугай.

Цага амгалан нэгдэлэй мэдээлэй дабахала, хэмжээлэй энэрэл сэдхэлээр үүсхэн үйлдэлэй, мэдээлэй дабахала — мэдээлэйг үлгүлэхэ хэмжээлэй мэдүүлэе. Цага амгалан зоболонгүй гэдгээр үлэ хагасаха болотугай.

Цага амгалан ойро холо, цага уурхаа хоёрһоо цага, тэгшэ сэдхэлээр боомло болотугай.

«БУЯНАЙ» НАЙЗА-«БИЛГИЙН ЗУЛ»

Баяхана «Будд» сониндомай Монголой Бурханай шажантай «Гурван эрдэнэ» нилгэмлэгийн түлөөлэгшэ Зориг айлшала. Тэрэ «Буян» хуудаһанай эрхилдэгшэ, һаяар Улаан-Үдэдэ тогтоһон буддын шажантай «Арьяа-Баала» нэгдэлэй түрүүлэгшэ Н. Бадмаринчинов тэй уулзажа, хоёр сониний болоод, нилгэмлэг тухай хэлсэб. Уг нилгэмлэг 1994 оной июнь һарада байгуулагдһан юм. Байһа 1995 оной февраль һарада «Будд» эрхилдэгшэ сонинийгоо түрүүлэгшэ дугаар гарга. Энэ дугаар «Гурван эрдэнэ» нилгэмлэгийн түрүүлэгшэ Ш. Баясгала гэгшэ «Эхиндэ хэлэхэ үгээр» нэгдэнэ. Гандан хийдэй шажанай дээдэ һургуулида англи хэлэ агаһан Шэнэ Зеландын буддист Кела Смит гэгшын «Бурханай шажанай удирдхал», «Цейлоной Саиди Таймс» сонинһо агаһан «Хой» тус тус тухай гайхалтай явадалууд, «Юртэмсэ тухай буддын шажанай номлол», «Агы сүмэнүүдэй гайхамшагууд», «Түбэд, Сикким, Балба зэргын ороонууд» 1882 оной аялан тэмдэглэлэ, «Хонхо, Очирын бэлгэдэлэ» гэхэ зэргын статуйнууд толилогдоо.

Буддын шажанай урлалгын дурасгалууд

АГЫ СҮМЭНҮҮДЭЙ ГАЙХАМШАГ

АГЫ СҮМЭ гэдэгшын уулын энгэр газарай хальс тэгшэ шэлэн байха, малгаж, агы болгон хөлөн гүзгү, али түгсхэ зорилготой үрэг талһаа олооршог гаргалһан байдаг. Нэгэн габал, байгаалийн урлалар аяндаа бин болон агы сүмэ хийн болдог.

Ламнар һуужа, данан хэжэ байһан бүхы агынуудыс тэдэний тооло оруулаха болохо юм. Тэрэ урдын обогтоной нэгдэлдэ хүнүүд агыс орон байрын зорилгоор ашаглаһан дэлгэрэнгүй байгаа. Тэрэ урдын дурасгал болохо тодорһон, гансаһе Монголод бэшэ, Түдэ Азийн алдарт агы болохо Алтайн халх, бэр уулаа байрладаг Гурбан Санхирэ агы ороно. Монгол орондо Буддын шажанай анхан дэлгэржэ байһан эртэной сагнаа эхилэн агы сүмэ хийдэй зорилгоор ашаглаха явадал маша хэжэ байба. Мүн бөөнөөрөө эди шүлэ оршоһон һанһон бөө болохын тула агыда бөөлөжэ, хүсэ олодог байгаа.

Хожомой үедэ ламанар дасан хэжэ, хүсэ олохын тула бисалгалтай бүтээл хэжэ, олон һара болоод, жэдэр һуужа явадал хаа-яагүй элбэг байба. Агыда байдаг ламанарта тэрэ оршоной айл зон хоол хүнхүньһе баашамаа үгэдэг байһан болоод, тэрэнь хүсөөрөө ламанар байгаланһын хүндэ бэрхэ, эрид тэрэс нүхэсэлдэ үбэл, уян илгээгүй амар тай, баян һуужа, бисалгадаг хэн.

ТОВШОХОНООР

Монголой Бурханай шажанай амидарлада гараһан хамагтаа тоо үйлэ 1994 оной хуудда Далай-ламын айлшалаһан явадал болоод, тэрэ Монголой нилгэмлэй амидарлада хэжэ үлөөлоо.

14-дугаар Далай-лама Дан-эри-Ямса энэ эрлээр тэрэ эрхилдэгшэ Зориг дурэ байһан Содном-Жамсын үедэ аяндаа байһан «Бодь мурэй зэргын хуудартай алтыс дахин хайлуудһанын» хэмээхэ сударыс аяндаанын анхан Монголой ламанарта хүтэлэн тайлбарлажа, шананда оруулаха байһан ном болоод, энэ удаагай аялан халаара тэрэ үеде дурсан байдалд Монголо буддын шажанһе дахин дэлгэрүүлэхэ элбэг дэмбэрлэлтэй үйлэ явадал болоо.

Буддын шажанай нэрэ томьёонууд

Буддэ — бөөгэй хос. Буга-Сагаан ноён — хо-злын устай Ангары. Бөө мур-гэзэй энэ нэрэдэ «ноён» гэгшэ үгшэ хонхо, монголшуудай дэмбэрлэлтэй бин болоо.

Будала — Потала. Арьяа-Баала бодисалын, мүн Дара эхын оршолод диваанан нилгэм нэрэтэй. Гадна Түбэдэй һаса хотодохи Далай-ламанай ордон мүн тиймэ нэрэтэй юм. Тэрэ 13 дахартай, 1000 гарын талаһаттай. Тэдэнь мургай залууд, ламанарай унталгын талаһаагууд мүн асар шарилууд юм. Тэдэ гондог крйор-нуудар холбогдохой. Буддын ордондо хоёр зуу мянгар гаран шуудун дүрэнүүд байр. Мунөө Хятадай засагаридаһай энэ оржо хараха зүбшөөл үгэхэдэ, ямар гурмаар нара зүү ябаха тэдэ бурхидыс үзэхэ гэжэ ламанар зааха үгэдэг. Буддын ордоной барилта VII зууны үедэ эхилдэ, XVII зуун жэлдэ дүргэлээн юм.

Улаан ордон соён табалдэ эрхилдэгшэ буддын шажанай нэрэ Далай-ламанай ширлэй субаргунд бин. Тэдэ эрдэнийн гоё шулуугаар шомгогддогшэй.

Будан-ханган нилгэм — согласно шаманһой легенде, малт бэлэнөөс Эхирита и Булагата. Энэ ойралд Тайжа хаанай басаган, Буха ноён баабай эсэгтэй эхир Эхирэд Бурд хоёртой эхэ байгаа гэдэн домогтой.

Будгал — см. Бодгали.

Будда — нилгэм великого индусского Учителя, основателя первой из трех мировых религий буддизма. Энэ хаан хүнхүний өөрһөн нэрэ Синдхартха, обогонин нэрэ Гаутама Шьякмуни, Шиндхартха гэгшын «шанган усаганай сэжэн ухаантан» үлэм үлгэдэгшэ. Олон габалтай туршала (нэгэ габалһын 8,640 миллион жэл болодог) Будда газар дэлхэй дээрэ шэнэ туралөө олохо турһан гэхэ. Тэрэ тоодо 83 дахин хотого гэгшэ, 58 дахин — хаан, 24 дахин — лама, 18 дахин — харгаган, 13 дахин — хүпсэс, 6 дахин — заан, мүн тэрэшлэн заган, харха, модоно ба түмэршэ дархан, баха, шангун гэхэ мэтэ болодо турһан гэхэ. Тинг Хойто Эндэ хэгшэ Шуддхадана хаанай

УМ САЙН АМГАЛАН БОЛТУГАЙ!

Буддын шажанай урлалгын дурасгалууд

Буддэ — бөөгэй хос. Буга-Сагаан ноён — хо-злын устай Ангары. Бөө мур-гэзэй энэ нэрэдэ «ноён» гэгшэ үгшэ хонхо, монголшуудай дэмбэрлэлтэй бин болоо.

Будала — Потала. Арьяа-Баала бодисалын, мүн Дара эхын оршолод диваанан нилгэм нэрэтэй. Гадна Түбэдэй һаса хотодохи Далай-ламанай ордон мүн тиймэ нэрэтэй юм. Тэрэ 13 дахартай, 1000 гарын талаһаттай. Тэдэнь мургай залууд, ламанарай унталгын талаһаагууд мүн асар шарилууд юм. Тэдэ гондог крйор-нуудар холбогдохой. Буддын ордондо хоёр зуу мянгар гаран шуудун дүрэнүүд байр. Мунөө Хятадай засагаридаһай энэ оржо хараха зүбшөөл үгэхэдэ, ямар гурмаар нара зүү ябаха тэдэ бурхидыс үзэхэ гэжэ ламанар зааха үгэдэг. Буддын ордоной барилта VII зууны үедэ эхилдэ, XVII зуун жэлдэ дүргэлээн юм.

Улаан ордон соён табалдэ эрхилдэгшэ буддын шажанай нэрэ Далай-ламанай ширлэй субаргунд бин. Тэдэ эрдэнийн гоё шулуугаар шомгогддогшэй.

Будан-ханган нилгэм — согласно шаманһой легенде, малт бэлэнөөс Эхирита и Булагата. Энэ ойралд Тайжа хаанай басаган, Буха ноён баабай эсэгтэй эхир Эхирэд Бурд хоёртой эхэ байгаа гэдэн домогтой.

Будгал — см. Бодгали.

Будда — нилгэм великого индусского Учителя, основателя первой из трех мировых религий буддизма. Энэ хаан хүнхүний өөрһөн нэрэ Синдхартха, обогонин нэрэ Гаутама Шьякмуни, Шиндхартха гэгшын «шанган усаганай сэжэн ухаантан» үлэм үлгэдэгшэ. Олон габалтай туршала (нэгэ габалһын 8,640 миллион жэл болодог) Будда газар дэлхэй дээрэ шэнэ туралөө олохо турһан гэхэ. Тэрэ тоодо 83 дахин хотого гэгшэ, 58 дахин — хаан, 24 дахин — лама, 18 дахин — харгаган, 13 дахин — хүпсэс, 6 дахин — заан, мүн тэрэшлэн заган, харха, модоно ба түмэршэ дархан, баха, шангун гэхэ мэтэ болодо турһан гэхэ. Тинг Хойто Эндэ хэгшэ Шуддхадана хаанай

«Арьяа-Баала» нэгдэлдэ

Мартын 20-до Буряад Республикын Юсминистерствэлэ «Арьяа-Баала» нилгэмлэй алһанай ёһоор бүрдхэлдэ «Арьяа-Баала» нилгэмлэй дамжуулагдаа. Энэ нилгэмлэй түбэд айнай Ширал далай хагалаар нэгдэлдэ Гомбо сахюу, нилгэмлэй болоод, һаяада сахюусанай нилгэмлэй хүлэсдэнэ.

ВИДЭНИЕ БАЯСУУЛАН СОЁРХОГТЫ!

Гүшэг хамба Агваан Доржсэвэй хэһэн хэрэг, баян намгарыс хэмээн олоһон эрхилдэгшэ мэдээжэ боллоо. Илангала туршоор 140 жэлдэйн ойттой дашармудууд «Ахалар» жасын эрхилдэгшэ хаа хаанагүй эхилдэхэ, хэһэжэ ябуула.

Энэ жасын президент Данзан-Хайбаан Самаев үлгүлэй дүрэнүүдэй жэлэй туршала Америка, Англи, Франци, Монголо, Россин олон ногагуудта жасын нилгэм эхилдэжэ, Россин олон ногагуудта шанд хамбын нэрэмжэ һуруулинүүд түлээтэ.

Буряад багшанартай институтта түүхын факультетэ эрдэмтэн Ю. Н. Шагдаров оролодоор «Ахалар» жасын нэрэмжэ аралай үншээр гэрээлэжэ эхилдэ. Буддын шажанай гүн ухаан тухай түрүүлэгшэ лекци Д.Х. Самаев уншаа.

Эрхүүгэй областһын буряад зонтой ногагуудта «Ахалар» жасын хийн амхинууд эхилдэгшэ, хүн зон тэдэнь эрхилдэгшэ бабадажа, Бурхан багшын Ном буряад эрхилдэгшэ гэдэртэй.

1993 оной зун «Ахалар» жасын түрүүд Д.Х. Самаев, һаа 20 хэһэлэ абажа, буддын шажанай ном буряадтай дүтэ танилса һан. Тэрэньхэ хойш тэдэ эхилдэгшэ Самаев багшын айлшала хэһэжэ олоһон дунда эрхилдэгшэ гэрэ таржама, айлшундта маани мэгээмэй хураал, сангарил үрүдэ.

1994 оной эвдэ эхилдэгшэ профессор Дампа Тинлэй хэһэлдэгшэ хожомдогшэй шанганга, буряад мэдээжэ бүрн дэһэлдэгшэ.

Санкт-Петербургын «Гүнзэн Чойнэй» дасангайхид гүшэг хамба Агваан Доржсэвэй дурэ хэһэлдэ, һаяагай тарважа захалаа. Тэндэ гүшэг хамба үндэрхэн шэрэ дээрэ буунхай, аралд хэе угалзтай гоё торгон бүүд татаатай. Дорын түбэд ба ород хэлээр нилгэм магтаал бэшэтэй:

Илажа түгэс нүгшэһэн бүхы бурхадһаа
Улуу түгэс нигүүлэхэс сэдхэлтэй
Агваан Доржсэв болоод, манай бусад багшанар!
Энэ юртэмсын ашһыс зүгтэ

Түрэхэдөө,
Бурхан багшын Номой айлдалаар,
Биднар бүгддэ баясуулан соёрхоты!
ПРОТЕЕВА,
«Ахалар» жасын түрүүн.

Буддын шажанай нэрэ томьёонууд

Буддэ — бөөгэй хос. Буга-Сагаан ноён — хо-злын устай Ангары. Бөө мур-гэзэй энэ нэрэдэ «ноён» гэгшэ үгшэ хонхо, монголшуудай дэмбэрлэлтэй бин болоо.

Будала — Потала. Арьяа-Баала бодисалын, мүн Дара эхын оршолод диваанан нилгэм нэрэтэй. Гадна Түбэдэй һаса хотодохи Далай-ламанай ордон мүн тиймэ нэрэтэй юм. Тэрэ 13 дахартай, 1000 гарын талаһаттай. Тэдэнь мургай залууд, ламанарай унталгын талаһаагууд мүн асар шарилууд юм. Тэдэ гондог крйор-нуудар холбогдохой. Буддын ордондо хоёр зуу мянгар гаран шуудун дүрэнүүд байр. Мунөө Хятадай засагаридаһай энэ оржо хараха зүбшөөл үгэхэдэ, ямар гурмаар нара зүү ябаха тэдэ бурхидыс үзэхэ гэжэ ламанар зааха үгэдэг. Буддын ордоной барилта VII зууны үедэ эхилдэ, XVII зуун жэлдэ дүргэлээн юм.

Улаан ордон соён табалдэ эрхилдэгшэ буддын шажанай нэрэ Далай-ламанай ширлэй субаргунд бин. Тэдэ эрдэнийн гоё шулуугаар шомгогддогшэй.

Будан-ханган нилгэм — согласно шаманһой легенде, малт бэлэнөөс Эхирита и Булагата. Энэ ойралд Тайжа хаанай басаган, Буха ноён баабай эсэгтэй эхир Эхирэд Бурд хоёртой эхэ байгаа гэдэн домогтой.

Будгал — см. Бодгали.

Будда — нилгэм великого индусского Учителя, основателя первой из трех мировых религий буддизма. Энэ хаан хүнхүний өөрһөн нэрэ Синдхартха, обогонин нэрэ Гаутама Шьякмуни, Шиндхартха гэгшын «шанган усаганай сэжэн ухаантан» үлэм үлгэдэгшэ. Олон габалтай туршала (нэгэ габалһын 8,640 миллион жэл болодог) Будда газар дэлхэй дээрэ шэнэ туралөө олохо турһан гэхэ. Тэрэ тоодо 83 дахин хотого гэгшэ, 58 дахин — хаан, 24 дахин — лама, 18 дахин — харгаган, 13 дахин — хүпсэс, 6 дахин — заан, мүн тэрэшлэн заган, харха, модоно ба түмэршэ дархан, баха, шангун гэхэ мэтэ болодо турһан гэхэ. Тинг Хойто Эндэ хэгшэ Шуддхадана хаанай

Бүгдшэдэй хубин хэрэгүүдэ бүтээхэ зорилготойгоор нэгдэлэй байра соо

Бүгдшэдэй хубин хэрэгүүдэ бүтээхэ зорилготойгоор нэгдэлэй байра соо (Ер-бановый үйлэс), 6) түбэд лам Ширал аиторингой, четвёртый дүрэнүүдтэ 14-ноя 17 сар хүртээр, Байр лама (Очир) нилгэмлэй нилгэмлэй, селетай дүрэнүүдтэ 17-ноя 18 сар хүртээр хүлэһэн байна.

«Гурван эрдэнэ» нилгэмлэгийн түрүүлэгшэ Ш. БАЯСТАЛАН.

«Гурван эрдэнэ» нилгэмлэгийн түрүүлэгшэ Ш. БАЯСТАЛАН.

МАРИЯ СТЕПАНОВА

Дурасхаалыг самбар нээлтэй баяр ёслолынх нь...

XVII жаранай модон хүхэгшэн гахай жэл (1995-1996 он)

Table with columns for months (Буряад лунд, Европын лунд) and days of the week, listing zodiac signs and their corresponding animals.

Гарагай 2-то шөнийн 3 (апрелийн 3). Хүхэгшэн үхэр, 6 сагаан мэнгэн, хала уулада...

СССР-эй АРАДАЙ АРТИСТКЫН ДУРАСХААЛДА

Манай республикын олоогийн болон искусствын ажал...

ЗАЛУУ ХҮГЖЭМШЭДЭЙ ЗОХЁОХЫ ҮДЭШЭ

Буряад оронийн мэргэжлэт театруудад, хүдөө ноотугуудад...

БОЛОН УШАР ЭРТҮҮР ЭХИЛЭЭНИЙН ТОДХОР

ТАНАЙ АСУУДАЛНУУДА ХАРИУНУУД

Саянаар үндэр уула хабсагтай оройд гараха...

Танай шэлээ хүйтэн ороно. Гангаан шэлээ хүйтэн ороно...

БАГАХАН НЮУСАНУУД. Танын туршада халуун унан соо...

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ШАТАДА ХАБААДАХАНЬ

Манай Буряад Республикын «Империа снегов», «Трайденг», «Каспер Хаусер»...

Спорт ТОВШОХОНООР...

БАРИДААН. Суута сонист барилдаан. Олимпын наадамудай гурба дахин чемпион...

Редактор Ц. В. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОО Ц. Ц., ЖИЖИТОВ Б. М. Ж.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал Правительств

Манай телефон: редактор — 2-50-96, секретарь — 2-54-54, редактор орлогтооноор — 2-68-08, 2-62-62...